

Література.

1. Бабенко П. К. Розвиток економіки на сучасному етапі / П. К. Бабенко // Економіка України. – 2009. – № 6. – С. 30–38.
2. Бодров В. Г. Трансформація економічних систем : концепції, моделі, механізми регулювання та управління : навч. посіб. / В. Г. Бодров ; Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 104 с.
3. Мельник М.І. Теоретико-методологічні підходи дослідження бізнес-середовища // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Структурна трансформація територіальних суспільних систем (Зб. наук. пр.). Вип. 5 (67) / Редкол.: відп. ред. Є.І. Бойко. – Львів: НАН України. Ін-т регіональних досліджень, 2007. – 524 с.
4. Льюис РД. Деловые культуры в международном бизнесе. От столкновения к взаимопониманию: Пер. с англ. — М., 1999. – 370 с.
5. Шкарлет С.М. Інкорпорація домінант інформаційної економіки до механізму забезпечення сталого розвитку держави // Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції. – 2014. – Т. 1. – № 13 (02). – С. 45–53.

**РОЗВИТОК СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ
ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

*Котлубай В. О., к.е.н., доцент
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Згідно даних експертів, у 2016 р. в сфері зовнішньоторговельної діяльності України продовжує спостерігатися негативна тенденція. Так за результатами першого кварталу поточного року обсяги експорту продовжили своє падіння більш ніж на 18 % в порівнянні з аналогічним періодом минулого року [1].

Відсутність в Україні ефективної торговельної політики заснованої на розробці і реалізації національної стратегії розвитку експорту, а також наявність корупції в країні, нерозвинених інститутів захисту прав інтелектуальної власності, обмежень на валютному ринку, низької якості продукції, відставання в технологічному забезпеченні виробництва тощо гальмує розвиток експортного потенціалу нашої країни.

Основною номенклатурою товарів, що експортуються є продукція сировинного характеру (метал, руда, шлак і зола, деревина, рослинне масло і жири, тощо).

На думку більшості фахівців, в довгостроковій перспективі, залежність від експорту сировини знижуватиме конкурентоспроможність економіки.

У науці існує пояснення взаємозв'язку між загальним економічним розвитком країни і наявністю (експортом) власної сировини. Такий феномен носить назву «ресурсне прокляття». Теорія про «ресурсне прокляття», згідно з її традиційним розумінням полягає в тому, що країни, які володіють великим обсягом зосереджених природних ресурсів, як правило, розвиваються більш повільно, ніж аналогічні за характеристиками, але які володіють меншим ресурсним потенціалом економіки [2].

На підставі проведеного узагальнення досліджень вчених різних країн, можна зробити висновок, що так зване «ресурсне прокляття» призводить до:

- відсутності мотивації розвитку реального виробничого сектора, внаслідок достатності одержуваного доходу від продажу сировини;
- розвитку корупції, пов'язаної з перерозподілом території, що дає доступ до сировини;
- зниженню конкурентоспроможності інших секторів економіки, внаслідок відсутності необхідності вкладати кошти в їх розвиток;
- відсутності стабільності в дохідній частині бюджету, який формується за рахунок надходжень від експорту сировини, пов'язаної з нестабільністю світових цін і геополітичної обстановки;
- провокування конфліктів у суспільстві, пов'язаних з переділом території;
- витіснення людського капіталу, внаслідок нехтування розвитком освіти, так як в неї немає необхідності тощо.

Слід зазначити, що ресурсне прокляття не є неминучою долею всіх країн, багатих на природні ресурси, а загрожує лише тим з них, де слабкі інститути і не проводиться правильна макроекономічна політика, що дозволяє ефективно розпорядитися доходами від виробництва ресурсів [3].

Таким чином, нинішня стратегія України в сфері експорту, може завдати непоправної шкоди економіці України.

Слід відзначити той факт, що у світі спостерігається тенденція зниження долі розвинених країн в експорті товарів. Разом з цим здійснюється й зміна структури їх експорту. Якщо 20-30 років тому значну долю експорту цих країн займали товари, то сьогодні в основному вони експортують послуги та технології, які мають високу

додану вартість. На сьогоднішній день доля розвинених країн в структурі світового товарного експорту складає менше 50 % [4].

З огляду на вищенаведене, а також те, що на світових ринках нішу експорту товарів в останні роки стали завойовувати країни, що розвиваються, необхідно розробити нову стратегію розвитку експорту України. Така стратегія має ґрунтуватися на розробці комплексу заходів щодо стимулювання середньоазіатських і європейських партнерів до інвестування в нові виробничі потужності орієнтовані в першу чергу на ринки розвинених країн.

Це в свою чергу вимагає розробки і впровадження ефективних механізмів боротьби з корупцією, а також з розвитком інститутів, що забезпечуватимуть чіткі і прозорі правила отримання, використання, відшкодування та надання державних гарантій під інвестиції.

З огляду на насиченість ринків розвинених країн якісною продукцією, особливу увагу необхідно приділити організації і технології виробництва продукції, а також дотриманню норм і стандартів, прийнятих в розвинених країнах.

Відзначимо, що видобуток корисних копалин і сільське господарство з продажем сирого продукту є виробництвом зі спадаючою віддачою. Відсутність інвестування доходів від продажу сировини у виробництво зі зростаючою віддачою і великим мультиплікатором веде до збільшення незайнятого населення, зниження його платоспроможності, деградації виробництва і краху економіки.

Література.

1. Экспорт Украины в ЕС в I квартале сократился на 2,7 % - Госстат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rian.com.ua/economy/20160516/1010054051.html>.

2. Ресурсное проклятие и экономика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://voprosik.net/resursnoe-proklyatie-i-ekonomika/>.

3. Г. Баттогтох. Некоторые проблемы обеспеченности природными ресурсами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/nekotorye-problemy-obespechennosti-prirodnymi-resursami>.

4. Как меняется структура мирового и украинского экспорта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bakertilly.ua/ru/news/id812>.